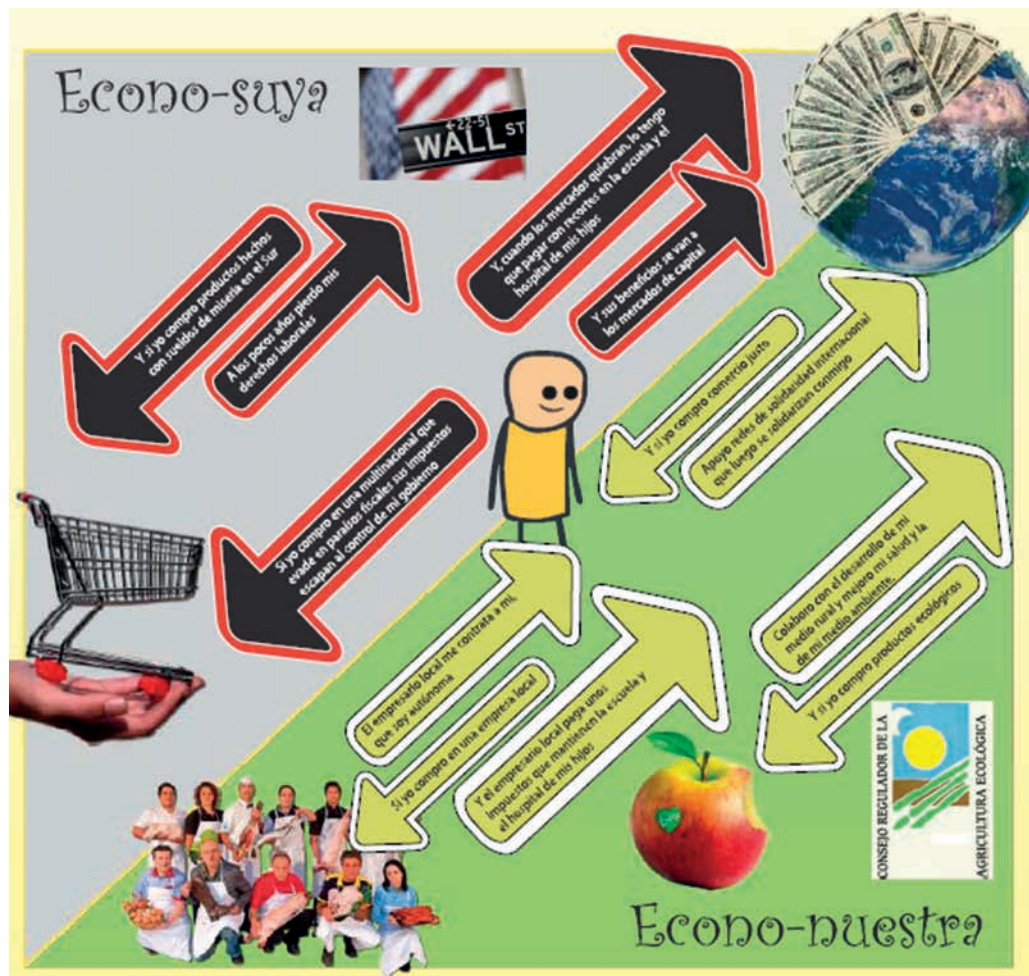

Guía didáctica 'os límites do crecemento'

Isabel Álvarez y Núria Gisbert – Entrepoblos Alacant

Esta guía didáctica é un proxecto interdisciplinar sobre os límites do crecemento, que ten como obxectivo a incorporación da problemática d' Os Límites do Crecemento (é dicir, a insustentabilidade do paradigma do crecemento presente no noso sistema económico e social) no currículo das diferentes etapas educativas (Secundaria, Bacharelato, Educación para persoas adultas, Formación Profesional, idiomas, etc.) e nas programacións que se desenvolvan nos cursos de formación do profesorado, así como nos programas formativos de concellos, asociacións, centros de educación ambiental e outras entidades, para favorecer a toma de conciencia sobre os limitados recursos do planeta e a necesidade de actuar a prol dunha política de sustentabilidade da vida.

*A exposición
está guiada por
tres personaxes,
que amosan
tres actitudes
ante a vida:
a Cidadanía,
consciente
dos recursos
limitados e
ávida
de conciencia
crítica;
o Durmiñón,
que pasa
de todo; e o
Pensamento
único,
a mentalidade
neoliberal*

Está formulada a partir da exposición de 12 paneis informativos titulada «Os límites do crecemento» e elaborada por Grupo de Enerxía e Dinámica de Sistemas da Universidade de Valladolid, Entrepobos e Eco-loxistas en Acción.

A exposición está guiada por tres personaxes, que amosan tres actitudes ante a vida: a Cidadanía, consciente dos recursos limitados e ávida de conciencia crítica; o Durmiñón, que pasa de todo; e o Pensamento

único, a mentalidade neoliberal. Estes personaxes acompañannos ao longo dos 12 paneis. As actividades didácticas, ao igual que os paneis, xiran en torno aos seguintes temas:

1. Os límites do crecemento
2. A verdadeira sustentabilidade
3. Colapsos: non vivimos sós, somos parte dun ecosistema.
4. Que está pasando co petróleo?

5. Expremendo as últimas pingas. Merece a pena?
6. Nuclear, gas, Carbón, son a solución?
7. As renovables son o futuro... pero son limitadas
8. Adeus á cultura de usar e tirar
9. Que facemos co noso modelo de vida?
10. Da economía do crecemento...
11. ... á economía do «bo vivir»
12. Que podo facer eu?

En cada un dos paneis hai diferentes apartados e a eles corresponden os seguintes tipos de actividades:

- a. Nelas teremos un texto, unha fotografía ou un gráfico para traballar e analizar.
- b. As indicadas neste apartado son actividades para investigar e ampliar datos.
- c. Neste apartado formularanse preguntas abertas.
- d. Neste apartado sempre haberá unha actividade que se denomina: «Un pouco de imaxinación», ou «E agora que?», ou «Para pensar un pouco»... onde o alumnado poderá utilizar o aprendido nunha actividade da súa creación.

Contextualización e introdución da temática

Nos anos 70, estudos científicos xa nos advertían de que se non se facía nada para evitalo, o esgotamento dos recursos levaríanos directamente ao colapso da civilización humana no século XXI. A partir de 1985, xa sabemos que temos traspasado a capacidade do planeta para proveer os elementos que permiten o estilo de vida e de consumo capitalista.

Xa dende a época da colonización, o voraz consumo de recursos, supuxo o expolio dos recursos naturais e mineiros, e a escravización das sociedades indíxenas de América Latina e África, polos países europeos. Ata a Revolución Industrial, os seres humanos non consumían tantos recursos como para sobrepasar a capacidade de carga do planeta e os ritmos de vida eran os marcados polos ciclos naturais. Os fenómenos

globais inducidos pola civilización industrial trouxeron vantaxes e novas posibilidades para a humanidade, pero tamén fixeron do noso contorno, un espazo cada vez máis inseguro, incerto e perigoso. A destrución da biodiversidade mestúrase co esgotamento dos recursos naturais, a contaminación da atmosfera, o subsolo e os mares, así como o aceleramento da degradación ecolóxica provocada polo cambio climático. Ademais, hai un aumento das desigualdades sociais provocadas polo mantemento das relacións neocolonialistas entre os estados do norte global e os do sur global, a subordinación e a relegación da muller e de colectivos vulnerables do espazo público das sociedades patriarcais, e a acumulación de riqueza en mans dunhas poucas persoas. Polo tanto, estamos falando dunha crise multidimensional, que non só é económica, como se nos presenta dende o sistema político e os medios de comunicación, senón que é unha crise da civilización no seu conxunto, unha crise de sustentabilidade da vida.

Xa dende hai algunhas décadas, sabemos que ese modelo non se adecua ás posibilidades reais que brindan os recursos naturais, sobre todo enerxéticos, dos que se nutre a maquinaria industrial, entre os cales o principal deles, o petróleo, agárdase que entre nun período moi breve de tempo (mesmo xa podería ter entrado), nunha fase de decaemento da capacidade dos seus xacementos, fenómeno coñecido como cenit do petróleo. Polo tanto, a crise do modelo económico consiste en que este é incapaz de sosterse nos termos e da maneira en que o viña facendo, xa que sabemos que o planeta ten uns límites ecolóxicos.

Neste marco, non pode haber sustentabilidade se non existe equidade, equidade entre as persoas e respecto e coidado da natureza. Vivimos nun mundo no que constantemente existen relacións de explotación, do home sobre a muller, dos países enriquecidos sobre os países empobrecidos, dos seres humanos sobre a natureza, etc. A crise de sustentabilidade do sistema capitalista é a crise das desigualdades. ■

*Neste marco,
non pode haber
sustentabilidade
se non existe
equidade,
equidade
entre as persoas
e respecto e
coidado
da natureza*

Coordinación e elaboración: **Isabel Álvarez Fernández**

Coa colaboración de: **Montse Benito, Xavi Camps, Asunción Cifuentes, Pepa Gisbert, Marisa López, Ismael Ocampo, Pep de la Rubia, Carmen Sala e Mª José Vargas**

Revisada por: **Comisión de Soberanías e Comisión de Feminismos** de Entrepobos

Deseño, composición e tradución: **Maria Rico Serrano**

Cofinanciada pola **Generalitat Valenciana**